

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Diana

Diana, Antonino

Coloniae Agrippinae, 1656

Occidere Invasorem

urn:nbn:de:hbz:466:1-40647

An vero liceat occidere eum qui non inuadit aut sed de creuit inuadere

doza in 2. 1. disp. 170. sec. 16. §. 136. Item inuaforem ebrium, aut furiosum quilibet tenetur fugere; quia non est ignominia. Ita Malderus in 2. 2. tractat. 3. c. 1. dub. 12. resolut. 9. cit. in fine.

11. Ceterum putat Syluius in 2. 2. quest. 64. art. 7. quest. 6. non licere aggressorem praeuenire, & occidere, quando nondum aggredi coepit, quamuis aggredi decreuisset; nam tunc cum actu vim non inferat, non habet locum defensio, quae fit per repulsionem violentiae. Sed Molina de iust. 10. 4. tr. 3. disp. 12. num. 2 docet, praeueniri posse quando ex aggressionis decreto vita inuadendi, vel cum morte commutabitur, vel maxime periclitabitur. Nam non ob id licet iniustum aggressorem occidere, quia aggreditur, sed quia sua aggressionem posuit vitam alterius in dilectione, ita ut non possit aliter se defendere, nisi illum occidendo; unde si iniusto decreto euadendi in simili periculo vitam alterius ponat, potest etiam occidi. part. 5. tr. 4. resolut. 5.

Ut si uenit contra te caput ex profusus? Vel maritus sub ceruicibus pugione coadit, & uxor non possit aliter mortem euadere? Et similia?

12. Et descendendo ad particularia; ait Reginaldus tom. 2. lib. 21. c. 5. num. 57. quod si accedis, & catapultam explosurus ad me occidendum, & ipse non possum aliter mortem euadere, possum te praeueniendo occidere. Et Lessius lib. 2. c. 9. dub. 8. num. 45. quod si maritus condidit sub ceruicali pugionem, ut uxorem interficiat, uxor id certo sciens, & aliud remedium non videns, potest praeuenerere, & occidere maritum. Et si quis alteri parauit uenenum, posse eodem ueneno, in dultrosè maciari, si non est aliud euadendi remedium. Et haec duo exempla Lessij admittuntur eòmuniter à DD. quamuis de illis dubitet Syluius ubi sup. quest. 5. Unde rectè adnotauit Clarus lib. 5. §. Homicidia, n. 33. quod qui prae parabat offendere, iudicatus fuit impune potuisse occidi. part. 5. tr. 4. resolut. 8. Quamuis autem Clarus ibid. idem dicitum fuisse aduertat de eo, qui mortem alteri minatus fuerat, & hunc licite praeueniri docet. Ioannes Franciscus Suarez in Ench. lib. 7. verb. Homicidium, §. 7. si solitus sit minas executioni mandare; ipse tamen contrarium teneo, cum Maldero

Summa Diana.

ubi sup. dub. 7. & supra dictam sententiam procedere forsan pro foro fori part. 5. tr. Et an liceat 4. resolut. Aduertit etiam Malderus ibid. at occidere affer. 1. quod si Petrus, famulo committit, ne solum tat, ut te occidat, licet quidem tibi famulo mandari multum insidiantem, aut se ad insidias prae sua mortis, parantem praeuenire, si aliud non sit effectus sed etiam fugi; non tamen ipsum dominum. Sed mandari eum eadem limitatione Bannez in 2. 2. ipsum? quest. 64. art. 7. concl. 2. docuit, etiam dominum nece praeueniri posse p. 5. r. 4. resolut. 6.

13. Rursus Bannez ibid. licere inquit Et occidere praeuenire falsum testem, vel iniquum inuaforem accusatorem, qui contra iustitiam legalem mortalem lem pandit crimen alloqui uerum, sed ut falsum occultum, non solum si ex hoc timeatur accusatoris cur sententia mortis, sed etiam notabilis vel esse in lis amissionis rerum temporalium; dum causae capimodo prius admonitus noluit desistere, tali & non sit alia spes euadendi quia etiam in crimine uero quando est occultum, deest ius accusandi. Malderus ubi sup. hoc negat; quia hi non inuadunt personam, vel bona propria auctoritate, & ut persona priuata, sed per iudicem, & seruatione iuris ordine, licet iniqui; unde proprie non inuadunt; quia de ratione inuasionis est, ut auctoritate propria, & contra iuris ordinem vis inferatur. Ipse uero existimo cum Coninch de act. supern. disp. 32. dub. 2. num. 12. licet opinio Bannez, spectet solo iure naturae sit probabilis, ius tamen posituum potuisse id prohibere, & de facto prohibuisse, ut illud praxis bene rectorum Rerum publicarum interpretata est. Nulli enim impunis abiret, qui accusatorem, vel testem praetextu falsitatis occideret, Et ratio est, quia si talis excusatio admitteretur, aperiretur homicidiis & occisionibus ianua, omnibus litigantibus pro se stare iustitiam existimantibus part. 3. tract. 5. resolut. 27. Et parte 5. tract. 3. resolut. 7.

14. Petes primo. An liceat occidere Licet occidere aggressorem, cui data sit aggressionis occasio? Respondeo cum Salonio in 2. 2. fori, etiam si quest. 64. art. 7. contra 1. concl. 2. & aliis affirmatiue. Et sic, adulterum, quia est causa aggressio-fa, ut ipsum adulterum maritus aggredians occasio nis occasio

Summa Diana. Non nec

nec ipse ius naturale de fensionis amisit, nec maritus ius illum occidendi acquisiuit. Et sane, si teneor succurrere proximo in extremam miseriam sua culpa reducto, cur me mea culpa periclitantem non possum defendere? Obserua tamen, quod si is, qui dat occasionem prauidet ex tali occasione mortis periculum futurum, iam est homicidij reus in corde suo. Sed hoc non obstante potest se defendere. Ita Bannez ubi sup. cone. 3. Imò putat, in tali casu maiorem rationem huic suffragari, ut aggressorem occidat; quia cum illo conflictu non possit facile conterri, si permitit se occidere, facile abibit ad tartara, *part. 5. tract. 4. res. 4.*

Minimè vero si aggressor sit Princeps 5 Petes secundo. An liceat occidere publicam oppido necessarium? Respondeo cum Bannez *ibidem conclus. 2. & DD. sarius Reipublica.* communiter, non licere, quando ex tali occisione sequeretur notabile damnum Reipublicae, & praecipue bella civilia ob successionem. Et hoc ratione charitatis, ac etiam iustitiae commutativae erga Rempublicam, cuius bonum plaris facere tenemur, quam proprium, sicut faciunt elementa, dum sui motus legem in bonum universi, vacuum replendo, permutant. Qui igitur talem personam occideret, non peccaret contra ipsam, sed contra bonum publicum. Sed Binsfeld *de iniur. & damno dato, cit. 1. quest. 5. concl. 6.* ex multis fatetur quidem heroicum fore, si persona parum necessaria ab alia apprimè necessaria permetteret se occidi; negat tamen ad id teneri, etiam si aggressor sit superior, & adducit Zabarellam in *Clem. 1. de poenis* docentem, non incursum excommunicationem cap. *si quis suadente*, eum, qui pro defensione sui necessaria Pontificem percuteret. Argumentatur autem à naturali iure, ex quo absque vlla distinctione licet vim vi repellere. Nec aliud exigere charitatem bene ordinatam, quae incipit à seipso. Idem docet Rodriguez in *summ. tomo 1. cit. 210. numero 8.* Quia (ait ipse) quamvis vassalli teneantur pro Principe vitam exponere; id tamen intelligendum est in ca-

su necessitatis, non quando Princeps voluntariè se periculo mortis exponit, à quo volens potest se liberare. Ita ille. Sed istorum sententiam Malderus in *2. tract. 3. c. 1. dub. 7. asser. 3.* & alij in vno tantum casu admittunt, quando scilicet prinatus ex tali nece timeret sibi periculum animae *part. 5. tractat. 4. resolutio. no. 2.*

16 Petes tertio. An miles sciens se iniuste pugnare, possit occidere militem contrarium inuadentem? Molina de *iust. tomo 4. tract. 3. disp. 15. numero 5.* in hac quaestione dubius hæsit. Nam, cum aliter non ille iuste illum inuadat, sicut ministri publici iustitiae malefactores, non potest hic miles illum, se defendendo, occidere; sicut non possunt delinquentes occidere ministros iustitiae pro sui defensione; alioqui daretur bellum ex utraque parte iustum, seclusa vtriusque ignorantia, quod est absurdum. Sed placet opinio affirmatiua Soti de *iust. lib. 5. quest. 1. ars 7.* dummodo talis miles aduersariū moneat; ut ab aggrediendo desistat. Si enim nolit desistere, ille habebit ius se tuendi. Nec bellum foret vtriusque iustum, nam Princeps iniuste militat, ipse vero iuste se defendit, postquam aduersarium monuit, vide etiam Fabrum in *4. dist. 15. quest. 3. disp. 52. c. 1. num. 17. part. 5. tract. 4. res. 15.* Idem dicit à fortiori contra Bonacinam de *conf. disp. 7. quest. 4. punct. 5. num. 2.* de milite se defendente in bello iusto *part. 4. tract. 2. res. 29.*

17 Petes quarto. An liceat occidere iniustum inuasorem vitæ proximi? Respondeo affirmatiue; quia ex lege charitatis licet quis facit pro alio, quod facere potest pro se ipso. Et innocens licet defenditur. Ita Filiucius *tom. 2. tr. 29. c. 4. num. 54.* & alij communiter. Sed quid, si inuasus cedit iuri suo? Respondeo adhuc inuasorem occidi posse, quia inuasus non est dominus vitæ suae, & sic non potest cedere iuri suo. Ita Tannerus *to. 3. disp. 4. p. 8. dub. 4. n. 80.* Quod limita, nisi inuasus serio moneat, se potius vel le morti, quam occidatur inuasor in peccato mortali *p. 5. tr. 4. res. 19.*

18 Petes quinto. An non solum liceat

Miles in bello iniusto occidere potest militem contrarium paratis se inuadentem.

Licet etiam occidere inuasorem vitæ proximi innocens.

Si autem in-
uafus est
Princeps,
aut persona
necessaria
probabile
est, teneri
suum inua-
forem occi-
dere.

Vel etiam
patris, ma-
tris, &c.

Licet etiam
occidere in-
uaforem bo-
norum.

Etiam Cleri-
cos, et Reli-
giosos.

liceat homini ad tuendam suam, vel proximi vitam inuaforem occidere, sed etiam ad id teneatur? Respondeo, si is, qui inuaditur est Princeps, vel persona valde necessaria Reipublicae, probabilissimè docuit Sotus ubi sup. quod teneatur sicut etiam, si ex morte inuasi maximè detrimentum sequeretur vxori, filiis, & familiae, quam alere teneret. Nam in primo casu agitur de bono communi, quod non feruare medio licito, graue peccatum est. in secundo autem interuenit prauiudicium tertij, cuius iuri nemo renunciare potest *part. 5. tract. 4. res. 14.* Idem etiam docet Molina *de iust. tomo. 4. tr. 3. disp. 18. num. 3. 4.* in casu, quo inuaditur proximus, si quis sine notabili sui damno, potest aggressorem occidere. Quod verum putat Malderus *in 2. 2. tr. 3. c. 1. dub. 15* quando inuafus est persona necessaria Reipublicae, vel Princeps, aut proprius pater, mater, frater, filius, vxor item ille ad cuius custodiam quis ex officio, promisso, aut contractu obligatur. *part. 5. tr. 4. res. 19. §. Sed difficultas.*

19 Pro defensione bonorum, tenet Acutius apud Nauat. *cap. 15.* non licere aliquem interficere in conscientia; sed solum permitti iure humano, quod etiam docet Abulensis *in cap. 15. Matth.* & alij; quia ex lege charitatis vita proximi praefenda est bonis nostris externis. Sed his non obstantibus, existimo cum Tannero *3. disp. 4. quast. 8. dub. 4. n. 81.* & DD. communiter, notabilem externorum bonorum amissionem esse graue damnum, ita vt ad illud vitandū possit quis hominem occidere. Et ratio est, quia bona externa sunt media ad sustentationem vitae, & conseruationem honoris, & status; & ideo vt docet Glossa *in l. Advocati, C. de aduoc. diuers. iud.* bona exter-
ta dicuntur sanguis, & vita hominū, vnde defendi possunt cum dispendio vitæ alterius, sicut & vita. Quæ sententia procedit etiam quoad Clericos, vt patet ex *ca. olim, 1. de resh. spol.* Ita Molina *to. 4. tr. 3. disp. 16. n. 1.* contra Rosellam *verb. Homicidium §. 3.* Item quoad Religiosos, quamuis non habeant proprium; quia vnusquisque habet ius defendendi non

solum propria, sed etiam ea, quæ possidet in communi, aut quorum vltus, aut custodia est sibi commissa. Ita Tannerus *tom. 3. disp. 4. quast. 8. dub. 4. num. 77.* contra Binsfeldium *de iniur. & damno dato, cap. 1. quast. 5. concl. 4.* Ad rationē Abulensis respondetur, vitā proximi praeferti debere bonis nostris externis, quādo natura rei id postulat, nō quādo eius malitiæ, vt in casu nostro. *p. 5. tr. 4. res. 17.*

20 Nota hic ex Strouertdorf *in 2. 2. quast. 6. 4. artic. 7. concl. 3.* furem rapien-
tem occidi posse: etiam si furtum postea recuperari possit quia nemo videtur obligatus pati, rem sibi eripi, eo quod possit postea recuperare; quilibet enim habet ius non solum recuperandi res suas, sed etiam eustodiendi. Seo DD. alij tenent, tunc furem occidi posse, quando furtum alter recuperari non potest. *Ibid. §. Notandum secundò; & resolutione 45.* Notā etiam contra Couarruiam *in Clem. si furiosus, p. 3. §. 1. nu. 6.* licere occidere furem fugientem cum furto; quia semper dicitur inuafor, donec se in rurtum recipiat. Et alioqui rerum defensio plerumque esset inutilis: nam fures statim, ac dominum rei sentiunt, se in fugam proripiunt. Ita supradicti Doctores *in locum resolutione 17. cit. §. Notandum est.* Immo postquam fur in turo se posuit, si post auxilium iudicis, potest dominus rei in locum intrare, & res suas reassumere, & si fur vim faciat illum occidere. Ita Malderus *ubi sup. dub. 13. §. dico sexto,* & quia inuaditur, debet alij, *part. 5. tract. 4. resol. 37.*

21 Sed petes primo. Quanti valoris debet esse res, pro cuius conseruatione possit fur mactari? Respondeo, non debet esse parui momenti, nisi (aduertit Malderus *Ibid.*) fur post sublatam rem paruum, ne illam reddat, incipiat ferro repetentem inuadere ex *l. sex plagis, §. iniuria. tabernarius, ff. ad leg. Aquila.* Vel res parui momenti in se, magna sit in virtute. Vel etiam res parua tolleretur cum iniuria, nā tunc occidi posset in vindictam non tã rei, quam honoris. Ita Lessius *lib. 2. c. 9. dub. 21. n. 68.* Regulariter verò quantitas vnus aurei, vel minor, quam assignat Molina *com. 4. tr. 3. disp. 16. numero 7.* &

Etiam si res
furtiua pos-
sit postea in
iudicio re-
cuperari.

Idque etiā
dū fugit cū
furo, vel
in locum
suum re-
cepit, re-
cusat resti-
tuere.

Res verò,
& quia inuadi-
tur, debet

esse magni
valoris.
Adhuc, vel
virtute,
vel si sit par-
ua, rapi cū
iniuria.

duorum aureorum, quam assignat Iason apud Malderum *vbi sup. videtur modica, & hi auctores nimis laxè locuti sunt.* *part. 5. tract. 4. resolutione 18.*

Et quidem, sufficit, quod inuadatur res proximi.

22 Petes secundò. An liceat occidere inuadentem res externas proximi? Respondeo cum Molina *tom. 4. tract. 3. disp. 18. num. 1* & aliis communiter, affirmatiuè, sicut supra diximus de inuadente proximi vitam. Immò Faber *in 4. dist. 15. quest. 3. disp. 52. c. 1. num. 3.* putat, ad id teneri; quia Scriptura obligat vnumquemque ad defendendum proximum innocentem, iuxta illud Ezechielis, *Vnicuique mandauit Deus de proximo suo.* Et Proverb. *Erue eos, qui ducuntur ad mortem, & eos, qui trahuntur ad interitum, liberare non cesses.* Sed Molina in homine priuato, & qui ad hoc non est deputatus ex officio, negat tantam charitatis obligationem ad se, vt ad defendenda bona proximi longè inferioris ordinis reneatur inuadere vitam corporalem, & regulariter etiam æternam, eripere, non sine maximo horrore, ac difficultate. *part. 5. tract. 4. resol. 20.*

Licet etiã occidere inuadentem honoris.

23 Tertio, damnum graue est amissio honoris, pro quo tuendo licitum est hominem cum moderamine interimere, si aliter saluari non potest. Vnde diximus supra *num. 10.* virum nobilem, aut militem etiam plebeum inuadum, non teneri fugere, si ex hoc illi sequatur ignominia, vt regulariter sequi solet; quia honor est pretiosior bonis fortunæ. Ita Sotus *de iust. qu. 1. art. 8.* Quidquid in contrarium dicat Syluius *in 2. 2. quest. 64. art. 7. quest. 9. ex eo,* quòd defensio honoris cum occisione non sit iuris naturalis, nec ex illo descendat, cum non conueniat Religiosis, & sic toti hominis speciei. *part. 5. tract. 4. resol. 9.*

Anideo volentem percutere baculo, vel alapa?

24 Itaque Syluius *ibid.* non licere, inquit, viro honorato interimere, volentem baculo, vel alapa percutere; tum quia fieri potest, vt percussio sit occulta, & honorem parum lædat, tum etiã quia læsus honor recuperari potest, aut vi iuris aut alio modo. At contrariũ docent multi, quos citat, & sequitur Leslius *lib. 2. cap. 9. dub. 12. nu. 77.* cum in ali-

quibus regionibus maximum dedecus sit, alapas, vel verbera absque vindicta relinquere. Sed hæc opinio non est admittenda in hominibus plebeis, quibus alapa, vel baculum parum esset dedecori. *part. 5. tract. 4. resol. 4.*

25 Addit etiam Malderus *in 2. 2. tra. 3. cit. 1. dub. 14.* non licere, post impactam in sicula alapa, percutientem insequi, & interceptum fugientem occidere. est potius vindicari iniuriam, quam defendere. Leslius verò *lib. 2. c. 9. dub. 12. num. 80* contrariam sententiam speculatiuè veram existimat, sed in praxi non consulendam, ob periculum odij, vindictæ, & excessus; item pugnatum, & cædium in Republicæ perniciem. Ego verò, seclusis his periculis, illam in praxi probabilem, & tutam existimo. Et illam absolutè docuerunt Nauarrus *c. 25. n. 4.* Henriquez *lib. 1. c. 10. n. 3. gloss. lit. T.* & nobilissimè Faber *in 4. dist. 52. quest. 3. disp. 52. cap. 1. n. 29.* Et ratio est, quia quamdiu damnum illarum manet in suspenso, semper est locus defensionis, vt patet in eo; qui furem fugientem insequitur ad recuperandum furtum. Nam quamuis honor non sit apud percussorem, sicut furtum apud furem, potest tamen non secus ac furtũ recuperari, ostendendo signa excellentiæ, & captando existimationem apud homines contra percussorem. Deinde, si percussus statim prosequatur percutientem, non censetur nouum congressum efficere, sed eundem, inique ab altero ceptum, iuste continuare. *part. 2. tract. 15. resolutione 15. & part. 5. tract. 4. resolutione 12.*

26 At verò, non licet viro honorato interficere dicentem *Mentiris*, vel alia verba contumeliosa, nam verbales iniuriæ verbis repelli possunt, & à viris honoratis etiam solent. Ita Azorius *te. 3. l. 2. c. 1. q. 17.* & alij contra Strouer dorf. *in 2. 2. q. 64. art. 7. cõcl. 5.* putantem, in regionibus, vbi verbum *Mentiris* est: proforsum, licere viro honorato illud sibi obicientem occidere. Et contra Baldellum *lib. 3. disp. 24. nu. 24.* putantem, licitũ esse.

esse occidere contumeliosum. Sed hic loquitur in casu, quo aliter contumeliosus arceri non potest: ne detur licentia improbitati optimos viros contumeliosis vexandi, quæ dolent acerbius, quam facta. Quando vero liceat dicere, Mentiris, vide Mendozam in 2. 2. tom. 2. disp. 170 sect. 14 § 116 parti. 3 tract. 4. resolut. 12. & nos verb. Compensare, num. 4. †

Licet denique occidatur pudicitia videatur dubitare D. Augustinus lib. 1. de l. arb. re in usu fore pudicitia. 6. 5. an liceat in ualorem occidere, ut observat Tannerus in 3. disp. 4. q. 8. dub. 4. nu. 68. Sed ipse merito affirmat cum communi: nam pudicitia est maximū bonū, & in eius violatione adest maximū periculum consensus in patiente. Addunt aliqui, id etiam licere alteri, dum ipsa non consentit, nam si consentit, non fit illi iniuria, & sic ait Rodriguez in sum. t. 1. c. 120. n. 14. Nec ipsa potest illū interficere nisi exterius solum consentiat, abstinens a clamoribus causa non divulgandi secretum p. 5. tr. 4. ref. 36.

OCCIDERE.

Innocentem.

Innocentē occidere nō licet, nisi per accidens.

28. Occidere innocentem est per se illicitum. Potest tamen licitum esse per accidens in aliquo casu. †

29. Et sic primò, Iudex, postquam omnem diligentiam adhibuit ad salvandum innocentem, qui secundum allegata, & probata est nocens, potest illum ad mortem damnare: nec deponere officium cum magno detrimento, ut dicitur in mus. V. Iudex. n. 5.

30. Secundò, innocens postulatus ab inimico minante urbis excidium tenetur seipsum inimico tradere, & mortem subire pro communi bono Reipublicæ: Idque potest ei præcipere Respublica, & nolentē inimico tradere, & si contumaciter resistat, ipsa occidere: quia tunc non est innocens, sed maximè nocens. Ita Tannerus tom. 3. disp. 4. quasi. 8. dub. 5.

num. 54. quidquid in contrarium asserat Bonacina de contr. disp. 2. q. ult. sect. 1. punct. 7. n. 2. p. 5. tr. 3. ref. 23.

31. Tertiò Si quis equester inimicum insequentem fugit, & videt puerum, vel medicum in via iacentem, quem necesse est conculcare, aut gradum sistere, & ab inimico mactari, tenetur quidē possibilem circumspeditionem adhibere ne noceat: non tamen sistere gradum, & currando permitti ut occidatur, quia ius habet ad fugam via publica, quo in tanto discrimine privari non potest ratione personæ ibi iacentis. Sicut neque si ipse ebrius, aut furiosus resistit, aliò de se dicitur. Ita Lesius lib. 2. tit. 9. dub. 9. num. 59. & alij contra Lubinum V. Bellum num. 3. Quod limita, nisi occidendus foret infans non baptizatus; nam tunc lege charitatis teneretur fugiens mori potius, quam illum occidere. parti. 5. tract. 4. ref. 34.

32. Quartò, si quis te invadit ut occidas, & cum te defendis, obicit tibi innocentem tamquam clypeum, ut post eum laetans, postea te interimat, nec potest fugere, potes in valorem per innocentem ferire cum moderamine, etiam si inde mors innocentis sequatur. Ita Malderus in 2. 2. tractat. 3. cap. 1. dub. 12. contra Sayrum lib. 7. capit. 12. num. 17.

Notat etiam Baldellus tom. 1. lib. 3. disput. 26 numero 13. quod cum duorixantur, uno alterum iniuste aggrediente, & alter se interponit, ut rixam dividat, aggressor autem ad fugiendum: si retro mediatorem se protegat, unde hic moriatur, in vasum nullam culpam committit, dummodo moderamine non excesserit, nec mediatorem per vim opposuerit ad recipiendum iustum. ibid.

33. Quinto, Azorius tom. 3. lib. 2. cap. 7. quasi. 16. occidi posse inquit obsides innocentes si hostes fidem fregerint: nam ea conditione dantur, ut hostes fides servent. Et alioqui ex bello, nec pax & securitas haberi aliquando, nec hostes semel devicti in officio contineri possent. Sed contrarium docet Bonacina de contr. disputat. 2. quasi. ult. sect. 1. punct. 7.

Nota 3.

num.